

Kuidas nad spikerdavad

Tänavukevadistel koolieksamitel on klassikaliste paberist spikrite kõrvale astunud ka digitaalsed mahakirjutusvahendid.

Alo Lõhmus

alo@ekspress.ee

Digitaalse mahakirjutamise võti peitub mobiiltelefoni laialdases kasutamises. Ehkki mobiiliga helistamine on koolis eksamite ja enamasti ka tundide ajal keelatud, ei ole paljud õpetajad taibanud, et telefon pakub õpilasele võimalusi info hankimiseks ja salvestamiseks isegi siis, kui aparaat lebab lihtsalt laual.

“Kuna telefonides on ju ka kalkulaator, lubavad paljud õpetajad kontrolltööde ajal telefoni arvutamiseks kasutada,” räägib ühe Kesk-Eesti kooli 8. klassi õpilane. Taskuarvuti kasutamine on koolis lubatud olnud juba aastakümneid ning kuidas saakski lastevanematelt nõuda eraldi kalkulaatori soetamist, kui lapse telefonis see juba niikuinii olemas on.

Ent erinevalt laiatarbe taskuarvutitest evib iga mobiiltelefon võimalust salvestada mällu suurel hulgal teksti. Lihtsaim võimalus telefoni abil spikerdamiseks ongi sisestada vajalikud valemid ja märksõnad SMSi või märkmiku vormis oma telefoni ning siis kontrolltöö või eksami ajal neid “arvutamise” näoga lugeda.

Teiseks on neil õpilastel, kes saavad oma ülesanded tehtud kas või ilma spikri abita, võimalik otse tunni ajal SMSiga õigeid lahendusi saata oma sõpradele samas klassiruumis või ka kilomeetrite kaugusele teises koolis. Päästvate arvude edastamiseks ei pea enam kaelamurdvalt riskeerima sosistamisega või paberilipikute lähendamisega. Vastuvõtja peab hoolitsema vaid selle eest, et SMSi saabumise helisignaal oleks tema telefonis välja lülitatud.

Väike nõuanne õpetajatele: hoidke kontrolltöö või eksami ajal oma laual siselülitatuna ning lainelt maha keeratuna tavalist transistorraadiot. Kui see hakkab järsku ragisema, käib teie pealtnäha pais klassis aktiivne põrandaalune – või peaks ütlema lauaalune? – mobiilside.

Eksamispionaaž koolis

Kuid pildistavate mobiiltelefonide ja digitaalsete kaamerate levik on avanud lastele sootuks uued võimalused. Põhimõtteli-

selt seisavad koolid nende aparaatide tõtu samasuguse probleemi ees nagu suured äri korporatsioonid, kes pelgavad, et kaameraga telefonid avavad võimaluse piiramatuks tööstusspionaažiks otse nende peakorterites.

Kaameraga telefoniga (või näiteks pildistava käekellaga) saab eksamile kaasa võtta terveid digitaalseid õpikulehekülgi, samuti võimaldab see operatiivselt pildistada eelseisva kontrolltöö ülesandeid, kui õpetaja juhtub need korraks järelevalveta unustama. Siis on võimalik ülesanded kodus rahulikult läbi lahendada ning töö ajal pole enam üllatusi karta.

Sama saab veelgi paremini teha siis, kui tagataskust on võtta väike digikaamera. Saadav kujutis on kvaliteetsem ja loetavam ning seda on hõlbus internetis klassikaaslastelegi saata või paberil välja printida.

Ekspressiga vestelnud kooliõpilaste kinnitusel on ka otse kontrolltöö ajal tulnud ette õigete lahenduste pildistamist kaamera-telefoniga ja hädaliste piltsõnumina edastamist. See on lihtsamgi kui SMSi sisetoksimine.

Et aga välistada väiksemgi võimalus vahele jääda, tuleb keelatud sisuga SMS või piltsõnum otsekohe pärast info edastamist kustutada nii saatja kui ka vastuvõtja telefonist.

Helistame sõbrale

Eelkirjeldatud meetodite taustal mõjub *handsfree*-süsteemiga telefoni kasutamine kontrolltöö või eksami ajal juba tehnika eilse päevana. Nimetatud võte tähendab väikese kõrvaklapi ja mikrofoniga varustatud telefoni abil helistamist eksamiruumist väljas asuvale sõbrale, kes otsib ja edastab vajalike ülesannete lahendused või dikteerib näiteks kirjandi.

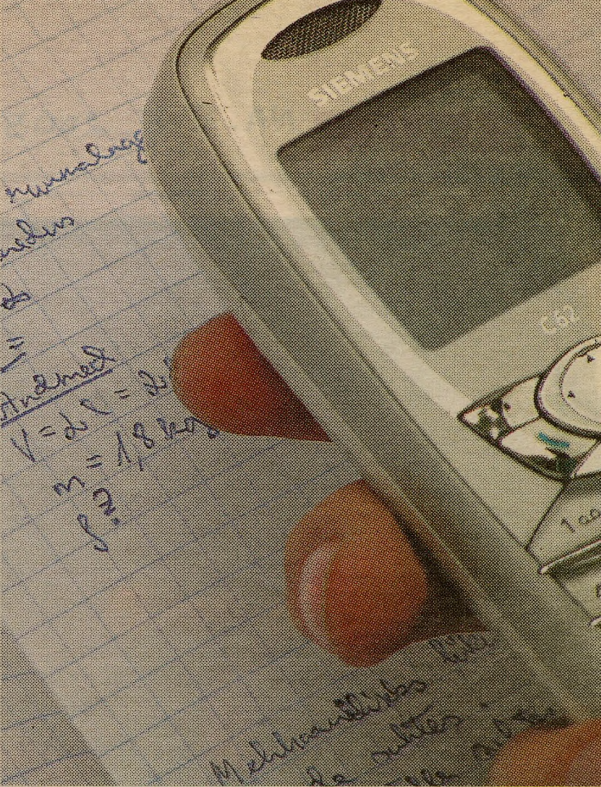
Handsfree kasutamisel peab patustaja varjama kõvaklapi ja mikrofoni olemasolu, mis kokkuvõttes on üpris riskantne ettevõtmine. Ent võtte eelis on selle rakedatavus ka olukorras, kus mobiiltelefo-

Uued spikerdamisvõtted

- **PRINDITUD SPIKRID.** Klassikaliste spikrite arvutil vormistatud ja ülipeenes kirjas väljaprintitud teisedid. Ebatõhusad, sest nende valmistamine ei nõua nii suurt vaeva nagu käsitsi kirjutamine, liiatigi kasutatakse sageli laenatud või võrgust tõmmatud võõraid spikreid.
- **LÜÜMIKULE PRINDITUD SPIKKER.** Kleebitakse kirevavärbiliste kaantega raamatule või vihikule, millele omakorda asetatakse peale tavalised kilekaaned.
- **PALJUNDUSAPARAAT.** Kui õpetaja on unustanud valveta eelseisva kontrollitöö materjalid, on võimalik

- joosta nendega kooli paljundusaparaadi juurde ja paluda “õpetaja nimel” luba neist koopia valmistada.
- **LINTKORREKTOR.** Korrektori lint on asendatud spikriga. Korrektorit töö ajal teistele laenates (seda õpetaja ju ikka lubab!) on võimalik saata teateid.
- **KOLLASED MEELESPEASEDELID.** Tihedasti täis kirjutatuna kõlbavad kinnitamiseks raamatu lehekülgedele ja sisekaantele. Erinevalt klassikalistest spikrikrokodillidest ei kipu raamatu vahelt reetlikult välja pudenema.
- **ULTRAVIOLETTPLIIATS.** Teave kantakse UV-pliiatsiga lauale ning

- eksami ajal valgustatakse lauda kirjutatut esile toova valgusallikaga (soovitavalt samuti peidetud pliiatsi sisse). Pigem teoreetiline võimalus kui laialt kasutatav võte.
- **KÜÜNED.** Tütarlastel on võimalus kirjutada peene küünepliiatsiga valemeid oma tumedaks lakitud küünte alla.
- **ŠOKOLAAD.** Enamasti lubatakse eksamile kaasa võtta ajutegevust turgutavat šokolaadi. Aga maiustahvli siledale tagaküljele on võimalik nõelaga graveerida üksõik mida. Hädaohu korral on asitõend kergesti hävitatav ärasõõmise teef.

ni näppimine ja isegi laual hoidmine pole lubatud.

Mobiilid pole vaid Eesti eksamite nuhtlus. Ajalehe The Guardian andmetel diskvalifitseeriti Suurbritannias mullukevadistel eksamitel üle tuhande kooliõpilase just telefoni keelatud kasutamise tõttu eksami ajal. Tavaline etteütlemine põhjustas vaid ligi seitsesada disklaffi ning klassikaline spikerdamine ainult 353.

Tartu Miina Härma gümnaasiumi direktor **Jüri Sasi** ütleb, et mobiili kasutamine arvutina kontrollitöö või klassieksamitel on nende koolis õpetajate otsustada ning mõned õpetajad seda ka tõesti lubavad (riigieksamite ajal välis- tab selle riigieksamite statuut).

“Olen õpilastelt sellisest spikerdamise võimalusest kuulnud, aga seni pole meil keegi vahele jäänud,” ütleb Sasi. “Eks see kestabki seni, kuni keegi lõpuks vahele jääb, siis tuleb suurem kontrollimine.”

Inforikas limonaad

Kuna mobiiltelefonide võimalused arenevad kiiresti ning eakamatelt õpetajatelt ei saa nõuda kõigi varateismeliste vigurite tundmist, võiks lahendus peituda telefonide koo-

Garanteeritud

parim hind

kõneminut vaid

75 senti

www.tele2.ee/net

TELE2 NET

Klassikalised mahakirjutamismeetodid

- **ROHKETE TASKUTEGA ÜLIKOND VÕI JAKK,** igas taskus 5-10 lehekest, milles orienteerutakse varrukas peituva juhtspikri abil. Läbi aegade edukaim meetod, sest enamasti avastab lehekeste kirjutamisega põhjalikult vaeva näinud eksaminand, et ta suudab spikritele kantud teabe meelde tuletada ka ausal teel. Eeltingimus vaid see, et spikrid on kirjutatud tõepoolest ise.
- Kui spikreid siiski kasutatakse, võib koopereeruda pinginaabriga: üks paigutab spikri parema, teine vasaku hõlma alla. Nii saab maha kirjutada teise mehe hõlma alt.
- **“SPIKRIKROKODILL”.** Enamasti ruudulisest paberist valmistatud miniatuurne voldik. Riskantne, kuna õige lehekülje otsimine voldikust võib äratada õpetaja tähelepanu.
- **PASTAKAS.** Spikker keritakse ümber pastaka, kraabitakse pastaka kerele või paigutatakse läbipaistva pastapliiatsi sisse.
- **TUMEDAD VIHIKU- VÕI RAAMATUKAANED.** Neile saab kirjutada valemeid ja märkmeid, mis kaugelt vaadates jäävad märkamatuks.
- **PRESSITUD TEKST.** Spikker kirjutatakse A4-formaadis lehele, mille all on teine leht. Vähegi jõulisemal kirjutamisel jääb alumisele lehele loetav tekstijäljend. See leht võetaksegi eksamile kaasa, kusjuures õpetaja on tänulik, et laps ei raiska kooli paberit.

lis kasutamise ühemõttelises keelamises. Ent haridus- ja teadusministeeriumi teabekorraldaja **Tarmo Kurm** nendib: telefonide küsimuse peab otsustama iga koolidirektor iseseisvalt, ministeerium siin sekku- da ei saa.

“Samas peavad ju õpetajad välistama ka teiste abivahendide kasutamise, näiteks käekellad ja elektroonilised märkmikud,” selgitab Kurm.

Õpilaste fantaasia säärase vahendite väljamõtlemisel näib piiramatut. Üks väga- gi kõrgtehnoloogiline spikerdamismeetod käib näiteks nii: arvutisse tuleb skaneeri- da sobiva karastusjoogi või veepudeli eti- kett (neid leiab ka internetist) ning sellel leiduvad peenes kirjas tekstikohad joogi koostise ja tootja kohta asendada spikri- ga. Seejärel trükitakse silt välja ning klee- bitakse pudelile. Edasi jääb eksaminandil üle vaid loota, et õpetaja lubab tal joogi- pudelit laual hoida.

Tavalise klassikalise paberspikri kirjutamist peavad paljud pedagoogid tegelikult isegi kasuli- kuks, sest see aitab õpitud materjali mälu kinnista- da. Kas ka digitaalspiker- damisel võib leiduda po- sitiivseid aspekte?

“Õpilase jaoks kindlasti mitte,” arwab Sasi. “Tegemist on ju vaid materjali edastamise- ga, sellest ei jää mida- gi külge.”